

‘Hayvanın onuru’ yeniden hayata geçirilecek

Dr. Rainer Hagencord, “Dinî olarak insanın şerefi ve değeri herkesin bildiği bir şey. Buna karşın hayvanın dinî değeri henüz tartışılmış değil. Pek çokları için hayvanın şerefi yabancı bir ifadedir, oysa Mukaddes Kitapta hayvan yalnızca insanın yan ürünü değil, başlı başına bir değere haiz. Fakat bu bilgi Avrupalı düşünce tarihi sürecinde kaybolup gitmiş. Enstitümüz ‘hayvanın onuru’ düşüncesini yeniden hayata geçirmeyi hedefliyor.” diyor.

RÖPORTAJ: JÜRGEN NIELSEN-SİKORA

Alman Federal Meclisi ‘Hayvan Kanunu’na ilişkin yeni değişiklikler yapmaya hazırlanırken, Münster’de ‘dinin hayvanlara verdiği onur’ konusuna kendini adayın yeni bir enstitü medyada büyük ses getiriyor. ‘Dini Hayvan Bilim Enstitüsü’nün amacı insanın hayvanlarla olan ilişkisini teolojinin ana temalarından biri olarak algılamak. Dr. Rainer Hagencord, Katolik bir teolog ve davranış biyoloğu. Yazarımız Jürgen Nielsen- Sikora onunla görüştü.

Sayın Hagencord, ‘Dini Zooloji Enstitüsü’ nedir ve böyle bir şeye neden ihtiyaç vardır?

Teolojik Zooloji (Hayvan bilim) kavramı dini antropolojiye (insanbilim) atıfta bulunmaktadır. Dini olarak insanın şerefi ve değeri herkesin bildiği bir şey. Buna karşın hayvanın dini değeri henüz tartışılmış değil. Pek çokları için hayvanın şerefi yabancı bir ifadedir, oysa Mukaddes Kitapta hayvan yalnızca insanın yan ürünü değil, başlı başına bir değere haiz. Fakat bu bilgi Avrupalı düşünce tarihi sürecinde kaybolup gitmiş. Enstitümüz ‘hayvanın onuru’ düşüncesini yeniden hayata geçirmeyi hedefliyor. Hayvanların toplu halde tutulmaları ve iklim değişimiyle pek çok hayvan neslinin kaybolması üzerine yapılan tartışmaları düşünürseniz, konu çok ilginç.

Nesillerin yok olması ve toplu hayvan tutumu sorununu zikrettiniz. Bunlar aslında yeni tartışmalar değil. Hayvan etiği ve hayvanları koruma organizasyonları bu sorunlarla ilgileniyorlar. Sizin enstitünüzün bu bağlamdaki yeri nedir?

Her şeyden evvel ben kendimi bir ‘hayvan ahlakçısı’ olarak tanımlamıyorum. Her ne kadar onlarla birlikte çalışsam da. Bir hayvan ahlakçısı olarak, bizim yönetim kurulunda yer alan ve Fribourglu önemli Hayvan Hakları hareketi teorisyeni Jean-Claude Wolf. Fakat beni daha çok düşündüren şey ‘Hayvan ahlakını’ ‘külli teoloji’ konseptinin içine alabilmek. Buna yetişkinlerin eğitimi, okul ve dini eğitim (kathese) dahil. Kısacası Hıristiyan inancına bunu dahil etmek. Daha da ötesi, mesele köklü bir bilinç değişimi ve hayvanlarla münasebet noktasından yeni yorumlanmış bir maneviyat.

Buna benzer bir şey başka dinlerde var mı yoksa bu yalnız Hıristiyanlığa özgü bir şey mi?

Kavram yeni. Ben şahsen geçen senelerde İslam ve Yahudilik gibi tek tanrılı dinlerin temsilcileriyle irtibata geçmeye çok gayret ettim. Fakat bu gerçekten çok zahmetli oldu. Zira bu konu o mahfillerde canlı değil. Fakat İslam Bilimcisi Annemarie Schimmel’in İnsan- Hayvan münasebetine adanmış çok büyük bir eseri var. ‘Allah’ın ayetleri. İslam’ın manevi dünyası’ adlı eserinde İslami hayvan efsanelerinden büyüleyici sahneler var. Ben yine de Avrupa havzasında ve tüm dinlerde ‘hayvanın unutulduğunu’ gözlemliyorum. Budizm bu konuda farklı. Orada hayvanlar reenkarasyon vasıtasıyla bir nevi insanın gelişim sürecini temsil ettiklerinden Budizm’de hayvana karşı daha fazla saygı olduğu söylenebilir.

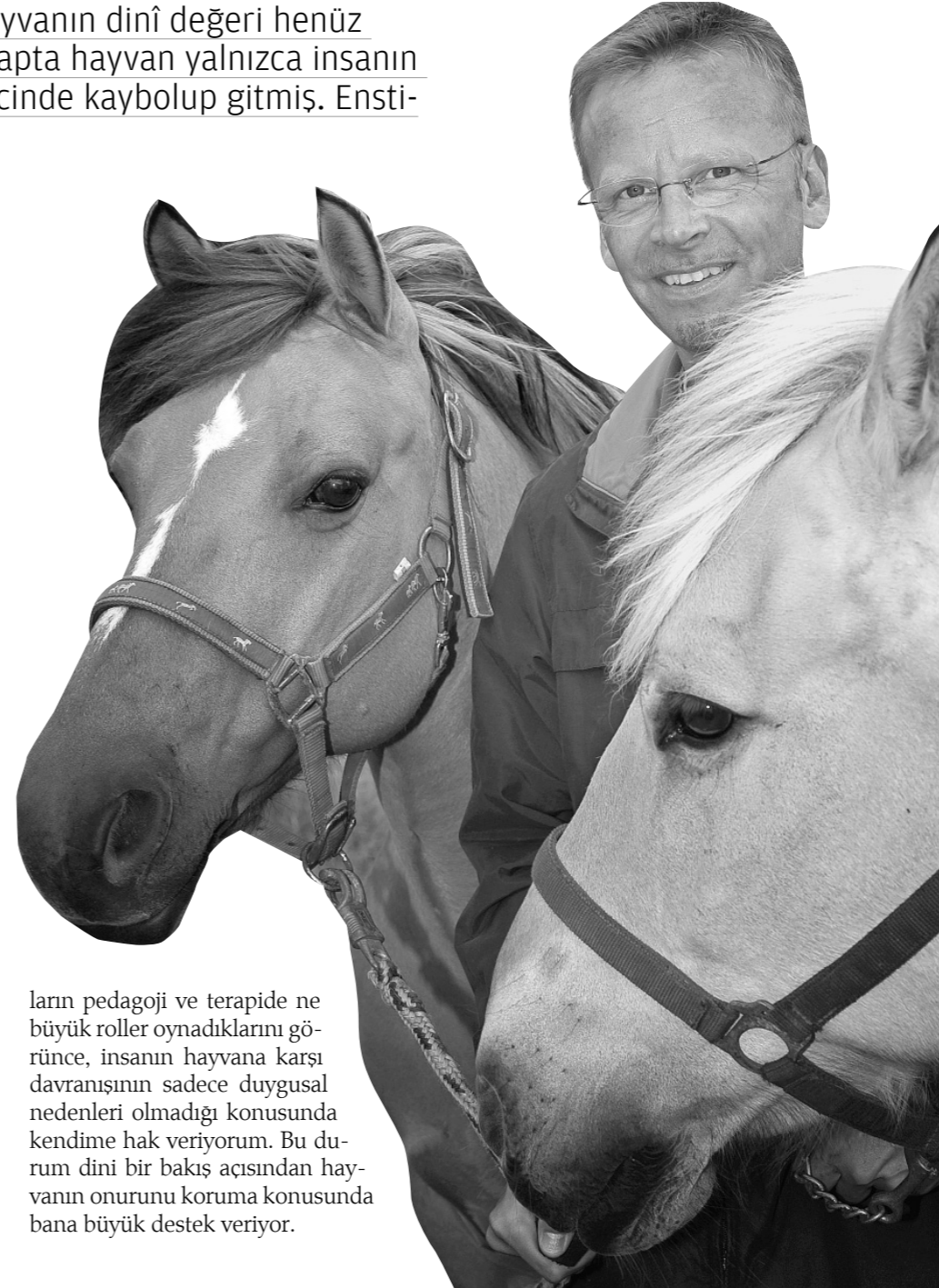
Peki Katolik Kilisesi kendi projesine karşı nasıl bir tavır sergiliyor?

İkiye bölünmüş. Resmi öğretisi şöyle: Bir şa-

hıs hayvanları sevebilir fakat bir insana vereceği sevgiden daha fazla sevmesi yanlıştır. Yazarların bu şahıstan kimi esas kabul ettiklerini tam kestiremiyorum. Herhalde hayvanlara gelince de sevgisi kesilmeyen ve tanınmış bir hayvan sever olarak Tanrıyı kast ediyor olmalılar. Tanrı, hayvan insan ayırt etmeksizin hayatı sever. Yani yarattığı her şeyi sever. Buna göre insanın hayvana yönlendirdiği sevginin modu aynı sevgi olsa gerek. Bu noktadan Kilise’nin hayvanlara karşı sorumluluk noktasından geri adım attığını düşünüyorum. Diğer taraftan din derslerinde projemle ilgili çok takdir topluyorum.

Bu çalışmanızda şahsi bir motivasyonunuz var mı?

Elbette, davranış biyolojisi hakkındaki üniversite tahsilimin bunda büyük rolü var. Dini eğitim alt yapım konuyla ilgili bilincimi harekete geçirdi. Gördüm ki, düşünme, hissetme ve kültüre sahip olma yetileri hayvanlar dünyası için de geçerli. Şahsi teolojik düşüncelerim, maneviyatım o gün bugündür davranış biyolojisi marifetlerinin hücumuna uğradı. Zooloji ve Teoloji münasebetini şimdiye kadar ele alınmamış olmasından dolayı inceledim. Elbette sebepler çocukluğuma da dayanıyor. Tabiatı ve hayvanları çok sevmem. Ebeveynim iş adamı olduğu için çoğu zaman yalnız kalıyordum. Tabiat ve hayvanlar arkadaşlarımın yanında kendimi çok iyi hissettiğim ortamlardı. Tabiatla baş başa olmak benim için daima esas olmuştur. Bu arada hayvan-



Katolik teolog ve davranış biyoloğu Dr. Rainer Hagencord: “Beni daha çok düşündüren şey ‘Hayvan ahlakını’ ‘külli teoloji’ konseptinin içine alabilmek. Buna yetişkinlerin eğitimi, okul ve dini eğitim (kathese) dahil. Kısacası Hıristiyan inancına bunu dahil etmek.”

ların pedagoji ve terapide ne büyük roller oynadıklarını görünce, insanın hayvana karşı davranışının sadece duygusal nedenleri olmadığı konusunda kendime hak veriyorum. Bu durum dini bir bakış açısından hayvanın onurunu koruma konusunda bana büyük destek veriyor.